

Békés Zoltán
Gyermekvédelmi Napok 2007

A Fővárosi Önkormányzat és Pest Megye Önkormányzata Gyermekvédelmi Napokat rendezett 2007. április 18-tól május 1-ig Budapesten, a Millenáris Parkban. A Szociális és Munkaügyi Minisztérium támogatásával, a FICE Magyarországi Egyesülete, az Aszódi és a Rákospalotai Javítóintézet, valamint a régió számtalan alap- és szakellátási intézményének közreműködésével a Fővárosi TEGYESZ és a Pest Megyei TEGYESZI által lebonyolított rendezvénysorozat elsősorban azoknak a gyermekalkotóknak a regionális seregszemléje volt, akik halmozottan hátrányos helyzetben, családokban vagy gyermekvédelmi intézményekben élnek a központi régióban. A sokéves hagyománynak megfelelően a rendezvénysorozat az érintett gyermekek és fiatalok alkotásainak bemutatásából, nekik szánt egyéb programokból (játszóházak, sport-, élmény- és kalandpedagógiai bemutatók, filmvetítések, gyermekparlament stb.), valamint a segítő felnőttek számára szervezett rendezvényekből (gyermekvédelem-történeti, módszertani kiállítás, könyvbemutató, konferenciák és műhelybeszélgetés, találkozó a korábbi évtizedek kiemelkedő képviselőivel stb.) állt.

A Gyermekvédelmi Napok minden rendezvénye körültekintő bemutatást és elemzést érdemel. Az SZMI honlapján már jelent meg híradás a rendezvénysorozatról, amely elsősorban az átmeneti nevelés minőségéről, a Pest Megyei TEGYESZI munkatársai által szervezett országos módszertani konferenciáról és Major Zsolt Balázs pszichológus, a Pest Megyei TEGYESZI módszertani szakértője Fotel vagy karfa címmel megjelent könyvéről számolt be. A jelen összefoglalóban is csak a rendezvénysorozat két legfontosabb eleméről, a gyermekalkotók kiállításáról és találkozásáról, valamint a gyermekvédelmi törvény megalkotásának és elfogadásának 10 éves jubileuma alkalmából szervezett országos gyermekvédelmi konferenciáról számolunk be részletesen.

A gyermekalkotók számára és közreműködésével szervezett programok

A Gyermekvédelmi Napok emblemikus rendezvényeit a „Gyermekalkotók és alkotóműhelyek a gyermekvédelemben” című képzőművészeti kiállítás és a gyermek előadók és -együttesek színházi találkozója képezték. Mindkét rendezvény iránt hatalmas érdeklődés nyilvánult meg mind a résztvevők (kiállítók és szereplők), mind a közönség (gyermekek és felnőttek) részéről. A negyedízben rendezett kiállításra 17 gondozási helyről közel 200 alkotó több mint 500 kiállítási tárgyat küldött, a gyermek előadók színpadi produkcióinak műsorában 30 gondozási helyről közel 50 egyéni előadó és együttes szerepelt – a színpadi produkciók három napon összesen 16 órát töltöttek ki. Az is ismételtlen igazolódott, hogy a Gyermekvédelmi Napok hatékonyan képes alakítani a legszélesebb közvélemény képét a gyermekvédelemről. A látogató itt a hazai gyermekvédelem nagyon vonzó arcát ismerhette meg.

Az alkotótevékenység kiemelt jelentősége a gyermekvédelemben

Az értékes alkotótevékenységnek különleges szerepe van azoknak a gyermekeknek és fiataloknak az életében, akik számára és érdekében a Gyermekvédelmi Napok már sokadszorra szerveződött meg. Nagy többségük azzal a hátránnyal kénytelen megküzdeni, hogy alig, vagy egyáltalán nem támaszkodhat pozitív szülői mintákra, támogató családi ösztönzésre saját önépítése, személyisége felfedezése és formálása során. A szülői család szeretetteljes támogatása a legfontosabb energiaforrás a felnövekvő ember énépítő erőfeszítéseiben. Aki részben vagy egészben kénytelen nélkülözni ezt, annak kétszeresen-háromszorosan szüksége van arra, hogy saját értékes alkotótevékenysége tükrében szemlélhesse saját magát, és próbálja ezt a képét elfogadni és továbbépíteni. Az alkotás, a szereplés és a siker öröme adja a hajtóerőt a további erőfeszítésekhez, a megmutatkozás és megméretés élménye és tapasztalata pedig iránytű lehet az önépítésben. Ez a megújuló energiaforrás nélkülözhetetlen az alapjában véve sajáterős szocializációhoz.

Az értékes alkotótevékenység hasonló szerepet játszhat azoknak a gyermekeknek a nevelődésében is, akik nem, vagy nem csak a szülői család támogatását nélkülözik, hanem

saját fizikai vagy szellemi képességeik határait (is?) kénytelenek feszegetni a minél teljesebb élet elérése érdekében.

Az egyéni és közös alkotás gyakran sokkal hatékonyabban hozza felszínre az érintettek adottságait, ösztönzi őket nagyobb önállóságra és teljesítményre, mint a hagyományos képzés és művelődés által kínált tevékenység. Arról nem is beszélve, hogy az alkotómunka révén mennyire kitágulnak e gyermekek és fiatalok lehetőségei a számukra fontos közösségekbe való bekapcsolódásra.

A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek és fiatalok segítésére, gondozására, nevelésére vállalkozó civil szervezetek és állami intézmények ezért fordítanak kiemelt figyelmet az értékes alkotótevékenység kereteinek megteremtésére és alkalmainak a bővítésére. Mind a gyermekjóléti alapellátás, mind a gyermekvédelmi szakellátás keretében – legalábbis a közép-magyarországi régióban – számos olyan alkotóműhely működik ma már, amelyek lehetőséget nyújtanak a segítségre szorulóknak az alkotómunkába való bekapcsolódásra. A segítőknak és az alkotóműhelyeknek nem a tehetséggondozás az elsődleges célja – bár a tehetség felszínre kerülése és fejlesztésének lehetősége elkerülhetetlenül együtt jár munkájukkal. Fő céljuk azonban nem ez, hanem az alkotásba bekapcsolódó gyermekek és fiatalok eredményes társadalmi integrációjának segítése. A munka kívánt eredménye tehát nem elsősorban az alkotásokban, hanem az alkotók életében és személyiségében mutatkozik meg. Az alkotás öröme, az alkotó magára csodálkozása, a magában való jobb eligazodás, saját maga teljesebb elfogadása sokkal fontosabb ezekben az alkotóműhelyekben, mint az alkotott művek művészi minősége. (Más kérdés, hogy előbbi célok aligha érhetők el anélkül, hogy az elkészült mű megfelelné a választott kifejezőmód minőségi követelményeinek. A művészi érték biztosítja a komolyságot, az alkotó ettől meggyőződhet arról, hogy valóban értékes alkotótevékenység részese, amely nemcsak az övé, de ő maga is egyben, általa megmutatkozhat, megméretheti magát, és sikert is arathat, a külvilág értékelése alapján át- és újraértékelheti, sőt értékesnek fogadhatja el magát stb.).

A regionális találkozás szerepe és a szervezők dilemmái

Az alkotóműhelyek évente megrendezett regionális seregszemléje rendkívül értékes segítség e műhelyek számára. A legtöbb alkotóműhely teremt magának közönséget, megmutatkozási alkalmakat. Az alkotók számára a legkézenfekvőbb és legfontosabb szereplési-megmutatkozási-megmértési színtér természetesen a saját életközösségük, ha az alkalmas az alkotás befogadására és értékeli azt. A nagyobb állandó közösségek (iskola, gyermektábor, gyermekotthon, lakásotthon, szakkör, település stb.) rendezvényein való szereplés különösen fontos a szereplők számára, mert ezáltal alkotóként (is) integrálódnak a számukra fontos közösségekbe.

Egy regionális szintű rendezvény nemcsak szaporítja az ilyen alkalmakat, hanem a helyi közösségekben való megmértéshez képest szélesebb lehetőséget kínál, nagyobb presztízzsel rendelkezhet, és a „sokan járunk hasonló cipőben” élményét is nyújtja mind a kiállító-szereplő gyermek alkotóknak, mind a hasonló helyzetű látogatóknak.

A rendszeres regionális seregszemle természetesen a segítők számára is hasznos alkalom a megmutatkozásra, eszme- és tapasztalatcserére, megmértésre. A regionális találkozó nemcsak a kész termékek, produkciók, hanem a műhelymunka bemutatására is kiváló alkalom. A kiállítást és színpadi találkozót ezért műhelybemutató foglalkozások, játszóházak stb. egészítik ki.

A regionális seregszemle megtervezése és megszervezése sokkal bonyolultabb, nehezebb feladat is, mint a saját közösségek rendezvényeié. Utóbbiak nem elsősorban a szereplésért vannak, céljukat és tartalmukat az adott közösség igényei határozzák meg. A regionális találkozó elsősorban a szereplés érdekében szerveződik. A saját közösségek programjainak szükségességét az élet indokolja, egy – bármennyire is hagyományossá vált – regionális rendezvénynek minden alkalommal újra és újra bizonyítania kell, hogy van értelme létrehozni, a közreműködőnek van értelme bekapcsolódni, a résztvevőnek részt venni, a közönségnek eljönni, stb.

A saját közösségen belül nem kérdés, hogy kinek készül a rendezvény, a közösség maga alkotja a közönséget. A regionális találkozó esetében viszont joggal vetődik fel a kérdés, hogy kinek is szól: maguk a szereplők és a segítők alkotják-e az elsődleges közönséget, a

rendezvény elsősorban a gyermekvédelmi közösségekből érkezők, a támogatók, vagy a legszélesebb publikum számára készül-e? A Gyermekvédelmi Napok rendezői körében sok vita volt arról, hogy kit tekintünk e rendezvények célközönségének. Eddig az az elgondolás érvényesült, hogy a gyermek alkotók (és segítőik) találkozóját elsősorban saját magunknak, a belső közönségnek szervezzük. A közreműködő közösségek is egyre többen buzdítják saját közönségüket a rendezvény látogatására. A tájékoztatás és a közönségtoborzás tökéletlenségei miatt azonban nem állíthatjuk, hogy kiaknáztunk minden lehetőséget e belső közönség elérésére és mozgósítására. A rendezvények látogatottsága ugyan egyre tömegesebb, tartalékok azért még vannak.

Az sem magától értetődő, hogy az alkotó gyermekek és fiatalok közösségeinek miért éri meg szerepelni egy regionális szintű seregszemplén. Különösen azért vetődik fel joggal ez a kérdés, mert sem az alkotóműhelyeknek, sem a találkozó szervezőinek nem a tehetséggondozás, hanem az alkotó örömszerzés a fő célja. Nem elsősorban a választott kifejezőmódban kívánják a közreműködők tovább tökéletesíteni a kifejezési lehetőségeket, a műfaji és technikai elemeket, hanem saját magukat és közösségüket kívánják megmutatni, és sikeresen kívánnak szerepelni.

Ezért a Gyermekvédelmi Napok rendezői mindig örömmel fogadtak minden jelentkezőt, nem gondoltak az alkotások előválogatására. A részvétel és a szereplés a cél. Csak a részt vevő alkotók és segítőik folytatnak előválogatást a saját szempontjaik szerint. A rendezők arra sem vállalkoztak eddig, hogy versenyjelleggel kölcsönözzenek a regionális rendezvényen való részvételnek.

A rendezők több éves tapasztalata szerint óriási érdeklődés és részvételi igény jelentkezik a gyermek alkotók találkozója iránt az évente megrendezett Gyermekvédelmi Napokon. Eleinte elsősorban az alkotóműhelyi kapacitásokkal rendelkező nagyobb gyermekotthonok részvétele uralta mind a kiállítást, mind az előadásokat, 2006-tól azonban egyre több nevelőszülői család és alapellátási közösség vesz részt a programban. Arra lehet számítani, hogy további számos közösség kapcsolódik be a jövőben ebbe a lassan hagyományossá váló rendezvénybe. Szerencsére a legtöbb közreműködőt a rendezés évről évre ismétlődő botlásai és a szűkös feltételek, hiányosságok sem tudják elriasztani a részvételtől.

Az is ismeretes ugyanakkor, hogy több olyan komoly alkotóműhelyi munkát folytató gondozási hely van, amely kritikusan ítéli meg a Gyermekvédelmi Napok nyújtotta bekapcsolódási-szereplési lehetőséget. Nemcsak arról van szó, hogy kritika éri a rendezést, hanem arról is, hogy az anyagi nehézségekkel küzdő gondozási helyektől – különösen a vidékiektől – a közreműködés komoly anyagi áldozatot igényel. Ennek vállalásához szükséges a meggyőződés, hogy az eredmény megéri az áldozatot.

A tapasztalatok elemzése során a rendezők elhatározták, hogy a jövőben még inkább a bekapcsolódó alkotók és a segítő szakemberek gondjaira bízzák a gyermek alkotók találkozásának előkészítését és lebonyolítását. A színpadi előadások tekintetében azt jelenti ez, hogy a legerősebb együttesek pályázhatnak egy-egy fél nap programjának összeállítására és megrendezésére, amelybe bekapcsolják a más helyről jelentkezők produkcióit, saját darabjaikkal adva keretet hozzá. A házi gazda-szerep már igazi versenyt indíthat, amelynek végén a győztes komoly elismerésben részesül.

Ez a törekvés találkozik a segítők egy csoportjának a kezdeményezésével, hogy szakmai egyesületet hozzanak létre, amely összefogja és támogatja a szakemberek munkáját a gondozottak művészeti alkotótevékenységének segítésében, egyesíti törekvéseiket. Egy ilyen, akár országos szintű szakmai szervezet a Gyermekvédelmi Napok említett rendezvényeinek is kiváló irányítója lehet a jövőben.

A gyermek alkotók számára szervezett programok előkészítését és lebonyolítását Almási Krisztina, Fekete Zoltánné Kemenesi Zsuzsa, Herr Piroska, Holi Zsuzsa, Kohári Krisztina, Kollmann J. György, Kottler Miklósné, Pécsi Ágnes, Visontai Ildikó, Zsemberovszkyné Molnár Márta vállalták magukra a két TEGYESZ-ből és a két javítóintézetből. A rendezvények szakmai tapasztalatainak elemzését ők végzik el, ez az írás csak a tudósítás feladatát teljesíti.

További programok gyermeknek-felnőttek

Egy egész napot töltöttek ki a sportnak, az élmény- és kalandpedagógiának szentelt programok. Ennek során az UTE tornaszakosztályának gyermektornászai látványos teremtorna- és ugróasztal-bemutatót tartottak, a látogatók harcművészeti bemutatót láthattak és mászófalon próbálhatták ki ügyességüket, este pedig az éjszakai ping-pongozók szerveztek sportolási lehetőséget.

A FICE Magyarországi Egyesülete a Gyermekvédelmi Napokra időzítette rendszeres gyermekparlamentari találkozójának egyikét, amelyet a résztvevők a gyermekvédelmi törvény 10 éves évfordulójának szenteltek.

Két olyan film vetítése is szerepelt a programban, amelyeket mind a gyermekek és fiatalok, mind a felnőttek körében nagy érdeklődés kísért. Népes közönség előtt premier előtt vetítettük le Bogdán Árpád „Boldog új élet” című, a 2007. évi Magyar Filmszemlén és a Berlini Filmszemlén elismerést aratott filmjét, valamint a Pesty László (rendező) – Kubus Mária (forgatókönyvíró) páros által „Egy nap” címmel heroinosokkal készített dokumentumfilmet, amely a 2006. évi Filmszemlén szerepelt.

Programok felnőtteknek

A Gyermekvédelmi Napok programjának fontos részét képezték a gyermekvédelmi szakemberek számára szervezett rendezvények. A gyermekvédelem történetét, szakmai publikációit és módszertani különlegességeket bemutató kiállítások, regionális és országos jelentőségű konferenciák, műhelybeszélgetések, a szakterület önbecsülése szempontjából fontos találkozók a korábbi évtizedek kiemelkedő gyermekvédelmi szakembereivel, művész- és dokumentumfilmek vetítése, könyvbemutatók stb. nyújtottak értékes választékot mind a szakmai eszme- és tapasztalatcseréhez, mind a szellemi és érzelmi feltöltődéshez, alkalmat a szakmai és hivatásbeli azonosulás megújítására és megerősítésére.

Ez utóbbira igencsak szüksége van azoknak, akik részt vállálnak a hazai gyermekvédelem erőfeszítéseiben. A szükségletet a feladat társadalmi terepe és természete önmagában is megteremti. Aki a társadalom legelesettebb csoportjaiban élő gyermekeknek próbál segítséget nyújtani, mindenperces fokozott szellemi és érzelmi terhelést vállal magára, amelynek

elviseléséhez, mentális egészségének és frissességének megőrzéséhez rendszeres feltöltődésre van szüksége.

Országos gyermekvédelmi konferencia a gyermekvédelmi törvény 10 éves jubileuma alkalmából

A 2007. évi Gyermekvédelmi Napok idején a szakterület éppen az első hazai gyermekvédelmi törvény elfogadásának 10 éves jubileumát ünnepelte. A Szociális és Munkaügyi Minisztérium rendezvénysorozattal kívánt megemlékezni az évfordulóról. A törvény országgyűlési elfogadásának napját – 1997. április 22-ét – tíz évvel és egy nappal követő napon, 2007. április 23-án „Hátrányos helyzet és gyermekvédelem. Tíz éves a Gyermekvédelmi Törvény” címmel kezdődött országos konferencia a jubileumi rendezvény-sorozat nyitórendezvénye volt.

A Fővárosi TEGYESZ és a Pest Megyei TEGYESZI által, a Szociális és Munkaügyi Minisztérium támogatásával lebonyolított konferencia nemcsak arra vállalkozott, hogy érdeme szerint méltassa a gyermekvédelem történetében rendkívül nagy jelentőségű törvényt és a benne megfogalmazott reformprogram eredményeit. A rendezők úgy ítélték meg, hogy a gyermekvédelem jelen helyzete és a közeljövő várható fejleményei szükségessé tesznek egy átfogó felmérést a legszélesebb szakemberkör bevonásával. Ennek a felmérésnek túl kell lépnie azon, hogy a törvény előírásaiból mi valósult meg és mi nem. Mára – részben éppen a törvény végrehajtása érdekében tett erőfeszítések gyakran kudarcos tapasztalatai alapján – minden korábbinál világosabbá vált az az (elvben egyébként nyilvánvaló) igazság, hogy a gyermek- és ifjúságvédelem nem egy minden mástól független, a saját törvényszerűségei és feltételei alapján szuverén módon működő alrendszer, hanem szőröstül-bőröstül ki van szolgáltatva a külső társadalmi-gazdasági, politikai, pénzügyi és államigazgatási feltételeknek. Nem igazolódott az a soha ki nem mondott, de követett törvényalkotói illúzió, hogy a gyermekvédelmi törvényben szabályozni lehet sokkal általánosabb szabályozást igénylő külső feltételeket is belső gyermekvédelmi használatra. A törvény által kijelölt teljesítendő és teljesíthető feladatok közel teljes értékű megvalósításához szükség lett volna a máig elodázott államreform (közigazgatási, önkormányzati, államháztartási, közszolgálati stb.) végigvitelére. Mivel mindez nem történt meg, a gyermekvédelmi törvény végrehajtása érdekében tett

erőfeszítések szükségszerűen kaptak gellert számos esetben, illetve kényszerültek eltérni olyan beavatkozásokat, amelyek nehezen hozhatók összhangba az elfogadott törvény betűjével is, nemhogy a szellemével.

A konferenciának hármas feladatot kellett tehát teljesíteni – ahogy a rendezők megértették. Egyfelől meg kellett erősíteni a hazai gyermek- és ifjúságvédelmi szakemberek meggyőződését arról, hogy valóban óriási jelentőségű törvény született a gyermekvédelemről tíz évvel korábban és az azóta eltelt években tett kiegészítések-módosítások során, és újra értékelni kellett a törvény óriási értékeit, továbbá számba kellett venni a hiányosságait is a tapasztalatok tükrében. Másfelől be kellett látni, hogy az elmúlt tíz év fejleményei csak részben hozhatók összefüggésbe a törvénnyel és vezethetők le abból. Tárgyilagosan meg kell vizsgálni, mi történt az elmúlt tíz év során a hazai gyermekvédelemben, milyen külső feltételek hogyan befolyásolták működését, és mi jellemzi a mai helyzetet.

A harmadik, sürgős feladat felmérni, milyen kihívások érik a gyermekvédelmi rendszert a közeljövőben. Mivel a gyermekvédelem – más közszolgáltatásokkal együtt – teljes mértékben függ a külső feltételek alakulásától, végig kell gondolni, hogy a mára végérvényesen napirendre került államreform mit hoz a számunkra. Ez korántsem egyszerű feladat. Elég nagy valószínűséggel feltételezhető ugyanis, hogy – a mai politikai-hatalmi viszonyok, a politikai elit rendkívül gyenge reform-elszántsága, az alacsony szintű politikai és kormányzási kultúra mellett – az államreform elvben összekapcsolódó, egymást kölcsönösen feltételező lépései egyáltalán nem konzisztens módon történnek meg, a közszolgáltatások hektikus változások csapdái közt lesznek kénytelenek találékony túlélési trükköket virtuóz módon bemutatni. A szakterület irányításának – a hosszú távú stratégiai célok világos kijelölése mellett – olyan átalakítási programot is ki kell dolgoznia, amely biztosítja, hogy a gyermekvédelmi rendszer a lehető legkisebb veszteséggel vészelve át a reformokat, a jövőben is szükséges elemei ne számolódjanak fel az átalakítás menetében.

A gyermekvédelmi szakembergárda szakmai és mentális-emocionális újrafeltöltődési szükségletei is szükségessé tették ennek a hármas feladatnak a teljesítését. Az előző évezred utolsó éveinek reform-eufóriáját kényszerűen követő katzenjammer az ország nagy részén sok szakember teherbírását tette próbára, a gyermekvédelmi rendszer bármely pontján dolgoztak

is: az alapellátásban, a szakellátásban, a gyámhivatalokban, a fenntartó helyi vagy területi önkormányzatokban, civil szervezetekben stb. Nemcsak a közszolgáltatások külső társadalmi-gazdasági és politikai feltételei alakultak hátrányosan, maradtak el régóta szükséges reformok, hanem felszínre kerültek az önmagában korszakos jelentőségű törvény komoly és fájdalmas működési zavarokat okozó hiányosságai is. A törvény 10. születésnapját ünneplő szakterületnek elemi szüksége van egy olyan kiérlelt, átfogó értékelésre, amely megmagyarázza, mi, hogyan és miért történt a hazai gyermekvédelemben az elmúlt tíz év során. Hogy tudtak egyazon időben, egyszerre, egymás mellett és egymással összefonódva megtörténni nagyon értékes, nagy horderejű reformok (alapellátási rendszer a semmiből, új ellátási formák, átalakuló gyermekotthonok, lakásotthoni hálózat stb.) egyfelől, és a gyermekvédelmi törvénnyel ellentétes lépések (recentralizáció, gyermekotthonok egész sorának bezárása, a kamaszkorban szakellátásba utalt kiskorúak adekvát ellátásáról való gondoskodás majdnem teljes hiánya stb.) másfelől.

A szakterület „mentális revitalizációjának” szükségességét fokozza, hogy miközben az elmúlt tíz év fejleményeinek és mai helyzetünknek a kielégítő értékeléséhez szükséges értelmezési keretet sem dolgoztuk még ki, változások új kihívásaival kell szembenéznünk, és életképes alkalmazkodási és fejlesztési stratégiát kidolgoznunk nemcsak abból a célból, hogy nagyobb veszteségek és károk nélkül átvészeljük ezeket – a hazai gyermekvédelem működési dimenzióit és feltételeit minden bizonnyal gyökeresen érintő – változásokat, hanem hogy kiaknázhassuk a hazai gyermekvédelem fejlesztése számára a – hosszan és keservesen vajúdó, ám elkerülhetetlenül bekövetkező – változásokban rejlő lehetőségeket.

A megfogalmazott hármass feladatot persze csak elkezdni lehetett egy többnapos konferencián is, az a legszélesebb körű szakembergárda több éves intenzív munkáját igényli. Ehhez a feladathoz kívánták a jubileumi konferencia rendezői biztosítani a határozott kezdő lépést. A minél nagyobb eredményességet háromnapos konferencia tervezésével kívánták elérni, amelynek teljes középső napját félnapos szekcióülések töltötték ki. A konferencia résztvevőinek így módjuk volt legalább két témában intenzív eszmecserét folytatni, aktívan közreműködni a konferencia feladatainak a teljesítésében.

Mivel a rendezvény akkreditációt kapott, így a végig jelenlévők 7 továbbképzési pontot kaphattak a részvételért; ez igazi vonzerőt kölcsönzött a konferenciának, mint ahogy ingyenessége is.

Részben a fent vázolt feladatot hűen tükröző, a részvételi felhívás idejére már majdnem végleges programnak, részben a vonzó körülmények hatásának tulajdonítható, hogy óriási érdeklődés nyilvánult meg a konferencia iránt az egész országból: több mint 600 fő jelentkezett írásban. A továbbképzési igazolás feltételeként szabták a rendezők a programokon való regisztrált részvételt legalább 80%-ban. Az első két napon a résztvevők száma 450–500 fő között volt, és még a harmadik napon is meghaladta a 300 főt.

A minden képzeletet felülmúló érdeklődés igen nehéz helyzet elé állította a rendezőket. Volt olyan tematikus szekció (a veszélyeztetettségéről, annak felderítéséről és kezeléséről), amelyre több mint 150 fő jelentkezett. Ezt a szekciót három kisebbre bontották szét a kapcsolódó kérdések (alapellátás, hatósági intézkedések és szakellátás) szerint. A legtöbb szekciónak új helyet kellett biztosítani a túljelentkezés miatt (a tervezett 25-35 helyett délelőtt 60-70, délután 40-45 fő volt az átlaglétszám. A szekció-összefoglalók sem fértek az időbe, tekintve a szekcióülések mennyiségét (17) és a viták gazdag anyagát. A figyelmetlenséggel is tetézett időzavart a rendezők azzal oldották fel a konferencia zárónapján, hogy közölték: a szekcióviták összefoglalóit megjelentetik a Fővárosi TEGYESZ honlapján (www.tegyesz.hu).

A konferencia első és harmadik napját plenáris előadások töltötték ki. A rendezők a legkülönbözőbb szakterületek élenjáró szakembereit és közigazgatási vezetőit kérték fel arra, hogy előadásaikkal hatékony értelmezési keretet adjanak a résztvevőknek a konferencia bonyolult feladatának teljesítésében. Az első napra kerültek azok az előadások, amelyekkel a rendezők és az előadók muníciót kívántak nyújtani a résztvevőknek a másnapi vitához. A harmadik napon azok az előadások hangzottak el, amelyek témájában élénk vita nem volt várható, de amelyek mondandóját a résztvevők hasznosíthatják a későbbi szakmai munkában.

Germánné dr. Vastag Györgyi, a Fővárosi Közgyűlés Oktatási és Ifjúságpolitikai Bizottságának elnöke nyitotta meg a konferenciát. Csizmár Gábor, a Szociális és Munkaügyi Minisztérium államtitkára tartott vitaindító előadást. Az ezt követő délelőtti plenáris ülésen

Laki László, az MTA Politikai Tudományok Intézetének főmunkatársa a fiatal nemzedék ezredfordulót követő évekbeli helyzetéről, Tausz Katalin, az ELTE Szociálpolitikai Tanszékének vezetője a hazai szociálpolitika dilemmáiról, Darvas Ágnes, a tanszék docense a gyermekvédelem iránti társadalmi szükségletekről tartott előadást. Ez a négy előadás volt hivatva megadni a társadalompolitikai keretet a tanácskozáshoz.

A következő témaköri blokkot azok az előadások képezték, amelyek a másnapi szekcióülések vitáihoz biztosították a municót. Dr. Katonáné dr. Pehr Erika, a Szociális és Munkaügyi Minisztérium Gyermek- és Ifjúságvédelmi Főosztályának vezetője a gyermekvédelmi törvényről és a szakminisztérium végrehajtási stratégiájáról tartott előadást. Dr. Györffy Zsuzsanna, az Országgyűlési Biztos Hivatalának osztályvezetője a hivatal tapasztalatai, Berényi Magdolna, az Állami Számvevőszék Győr-Moson-Sopron megyei irodájának vezetője a számvevőszéki vizsgálatatok alapján adott összegzést arról, hogy ezek a hivatalok hogyan látták az elmúlt tíz év fejleményeit a hazai gyermekvédelemben. Ezt a képet további két előadás színesítette. Dr. Hazai Istvánné, a Fővárosi Önkormányzat Gyermek- és Ifjúságvédelmi Ügyosztályának vezetője (aki közvetlenül részt vett a jubiláló törvény előkészítésében) összevetette a törvényalkotók szándékait a mai gyakorlati fenntartói tapasztalatokkal. Gulyásné dr. Kovács Erzsébet, a Szociális és Munkaügyi Minisztérium főosztályvezető-helyettese pedig részletesen ismertette azt a probléma- és feladatcsomagot, amelyet a Szociálpolitikai és Munkaügyi Intézet által e célból szervezett szakértői műhely gyűjtött össze a konferenciát megelőző hónapokban.

A 17 tematikus vitaszekció moderátorai túlnyomó többségükben gyakorlati szakemberek voltak. A rendezők – a fővárosi és Pest megyei szakemberek (Benkő Zsuzsa, a Közép-Magyarországi Regionális Közigazgatási Hivatal Szociális és Gyámhivatalának osztályvezetője, dr. Blumenfeld Gyuláné, a FICE Magyarországi Egyesületének elnöke, Hajnal Renáta, a Cegléd Városi Humán Szolgáltató Központ Módszertani Gyermekjóléti Szolgálatának vezetője, Gáspárné Puskás Krisztina, a Vasvári Pál Gyermekotthon, Révész Magda, a Fióka Gyermek- és Ifjúságléti Központ, Riegler Mária, a Budakeszi úti Utógondozó otthon, Szabadka Péter, a Béke Gyermekotthon igazgatója, Kovács Ágnes, a Hűvösvölgyi Gyermekotthon, Vidó Ildikó, a Burattino Iskola igazgatóhelyettese, valamint Oláh Jánosné, dr. Radoszav Miklós és Vida Zsuzsa, a Fővárosi TEGYESZ vezető

munkatársai) mellett – számos régió kívüli szakembert is felkértek. Buzás Tibor, a Hajdú-Bihar Megyei TEGYESZ Gyermekvédelmi Szakértői Bizottságának vezetője, Keserűné Simonovics Aranka, a Tolna megyei zombai Általános Iskola és Gyermekotthon, Kovácsné Horváth Mária, a Somogy megyei Kékmadár Gyermekotthon, Szegedi János, az SZMM Zalaegerszegi Gyermekotthona igazgatója, Szőke Attiláné, a Hátrányos Helyzetűeket Segítő Alapítvány elnöke vállalt értékes közreműködést a szekcióviták lebonyolításában. A Szociális és Munkaügyi Intézet munkatársai közül Domszky András szaktanácsadó és Szikulai István főosztályvezető nyújtott hasonló segítséget.

Számos szekcióülésen megfogalmazódott az az igény, hogy a lezajlott eszmecsere legyen folytatása, szerveződjenek olyan szakmai műhelyek, amelyek folytatják az itt megkezdett munkát.

A konferencia zárónapján részben olyan előadások hangzottak el, amelyek a hazai gyermek-védelmet napjainkban érő kihívásokról mélyítették el a résztvevők ismereteit. Dr. Bujdosó Sándor, önkormányzati és lakásügyi szakállamtitkár a közigazgatási és önkormányzati reformról, Pitti Zoltán, a Corvinus Egyetem tudományos tanácsadója az államháztartási reformról, Simonyi Ágnes, a Szociálpolitikai és Munkaügyi Intézet igazgatója a szociális szakterületi munka tudományos megalapozásának intézeti terveiről beszélt. Az előadások utolsó blokkja a konferencia munkájának összegezését tartalmazta, egy-egy sajátos szempontot kiemelve. Dr. Révész Magda az alapellátás, Molnár László, a Fővárosi TEGYESZ igazgatója a szakellátás fejlesztésének feladatait ismertette, Godó Endréné, a Pest Megyei TEGYESZI igazgatója az alapellátás és a szakellátás integrált szervezéséről beszélt. Laczkó Mihály lelkész, a Magyar Katolikus Egyház által fenntartott Szegletkő Gyermekotthon igazgatója a civil szféra térnyeréséről, Domszky András pedig a hazai gyermekvédelem szakmai-módszertani megalapozásáról beszélt.

A konferencián elhangzott előadások és a szekcióviták iránt hatalmas érdeklődés nyilvánult meg. Ezért a rendezők úgy határoztak, hogy a konferencia anyagainak lehetőleg teljes körét közzéteszik az Interneten. Így az azok számára is hozzáférhetővé válik, akik nem tudtak eljönni.

A háromnapos konferencia végül is teljesítette kitűzött feladatát: további lendületet adott a szakterület előtt álló dilemmák megoldásához szükséges program kidolgozásának.

További programok felnőtteknek

Hagyományainknak megfelelően kiállítás készült a fővárosi és Pest megyei gyermekvédelem történetéről, amelyet Dr. Kollmann J. György állított össze, aki évtizedek óta gyűjti a hazai gyermek- és ifjúságvédelem értékeit őrző tárgyakat és anyagokat. Nem kis túlzással módszertani kiállításnak neveztük el azt a szakmai bemutatót, amely elsősorban a magyarországi gyermekvédelmi szakmai kiadványokat tartalmazta, valamint az Árkus Péter régész által gyermekotthoni növendékek részvételével három évtizede vezetett nyári régészeti táborok történetét, a Fővárosi TEGYESZ által működtetett segélykérő Kék vonalat stb. mutatta be.

A programban 2007-ben is szerepelt a korábbi évtizedek kiemelkedő gyermekvédelmi szakembereinek a találkozója, amely ez alkalommal is nagy sikert aratott. A résztvevők nagy öröme a 95. évében járó Dr. Nemeshegyi Béláné (aki 1960 és 1965 között volt a Fővárosi GYIVI igazgatója) ebben az évben is eljött a találkozóra. A résztvevők találkozhattak Bujdos Lászlóval, Dr. Elkán Györggyel, Kövecs Bélával, Kutrovác Dezsővel, Rózemberszky Gyulával, Tóth Lászlóval, sőt a szegedi egyetem tanárával, Veczkó Józseffel is. A találkozóra elsősorban azok kaptak meghívást, akik korábban részletes interjút adtak a Fővárosi TEGYESZ által gondozott, Szendrey Sándorné által vezetett Gyermekvédelmi Arcképcsarnok részére. Ennek különösen értékes részét képezik azok az interjúk, amelyeket az elmúlt tíz év során bezárt Pest megyei gyermekotthonok korábbi vezetőivel készítettünk. A rendezők nagy öröme az interjúalanyok hajlandók voltak eljönni a találkozóra is.

A 2007. évi Gyermekvédelmi Napok nagyon fontos új eseménye volt az a kekerasztal-beszélgetés, amelyet a fővárosi alapellátási intézmények szakemberei készítettek elő, és amelyen több intézmény bemutatta a kamaszkorosztályban végzett tevékenységét. Ennek alapján rendkívül érdekes és értékes eszmecsere kezdődött az alap- és a szakellátás szakemberei között, amelynek a folyamatos szakmai műhely keretében való folytatását a résztvevők rögtön el is határozták.

A 2007. évi Gyermekvédelmi Napok két hete alatt még számos további érdekes és színes rendezvény zajlott le. Ezekről a bevezetőben felsorolt programokról nincs mód részletesen beszámolni ezen a helyen. Ennek nemcsak terjedelmi korlátai vannak, hanem oka az is, hogy a jelen beszámoló szerzője nem vett részt olyan mélységig azok előkészítésében és lebonyolításában, hogy kompetensnek érezhetné magát. E szakmai programok irányítói ezt minden bizonnyal maguk megteszik.

A rendezők 2008-ban is meg kívánják szervezni a Gyermekvédelmi Napokat. A körvonalazódó tervek előreláthatólag október végére válnak véglegessé. Meg kívánjuk őrizni azt a hatalmas értéket, amely a számos résztvevő termékeny együttműködésben érvényesült. Tovább növeljük a közreműködők önálló szerepét. A szakmai eszmecserék középpontjába a gondjainkba vett gyermekek és fiatalok önálló életkezdésének és a munkaerőpiac kihívásaira való felkészülésének kérdéseit tervezzük állítani.